

HE

CE

KASIM 2018

Ayin Söyleşisi:**Ali Ayçil ile Şiire, Öyküye,
Editörlüğe Dair****Gösterge Yakanlar:****Muzaffer Şerif Başoğlu****Prof. Dr. Birsen Karaca'dan:****Edebiyat Çevirisi, Önemi, Niteliği
ve Sorunları**

Rasim Özdenören / Fatma Şengil Süzer / Vural
Kaya / Mehmet Ayıcı / İbrahim Yolalan / Ali Salı
/ Adem Turan/ Burak Ş. Çelik / Emre Yılmaz /
Halil Ünal / Şenol Korkut / Eyyüp Akyüz / Kaan
Eminoğlu / Duygu Irmak / Mustafa Ergin Kılıç
/ Kader Demirok / Mervan Söylemez / Seher
Özkök / Abdullah Enes Aydın / Birsen Karaca /
Nuray Alper / Ali Galip Yener / Yakup Altıyaprak
/ Nurullah Deveci / Zeynep Arkan / Cengizhan
Genç / Fatma Özkaya / Ali Ayçil / Hayriye Ünal
/ Memduh Özdemir / İbrahim Demirci / Zelkif
Yıldırım/ Kurtuluş Kayalı/ Leyla Arsal/ Eyüp Tekin
/ Mustafa Kemiksiz / Yunus Emre Altuntaş / Âtîf
Bedir / Merve Yalçın / Şeyma Kitapçı / Hilâl Küçük

263

DÜNYANIN YENİ HAVACILIK MERKEZİNE YOLCULUK

DÜNYANIN EN FAZLA ÜLKESİNE UÇAN HAVAYOLU,
DÜNYANIN YENİ HAVACILIK MERKEZİNDE SİZİ BEKLİYOR.

HECE

KASIM 2018

263

KÜNYE

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 22 **SAYI:** 263
Kasım 2018
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni
Rasim Özdenören

Yayın Kurulu
Âtîf Bedir, Cafer Haydar, Hayriye Ünal, İbrahim Demirci

Yönetim Yeri
Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim
Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14
P.K. 79 Yenışehir/Ankara
İnternet Adresi: www.hece.com.tr
e-mail: hece@hece.com.tr

 twitter.com/hecedergi

 facebook.com/hecedergisi

Son Okuma : İbrahim Demirci

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: Sarakusta web: sarakusta.com

Baskı: Dumat Ofset
www.dumat.com.tr

2018 Yılı Abone Bedeli:
Yıllık: 180 TL.
Kurumlar İçin: 430 TL.
Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582
Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez.
İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.10.2018

ÖNYAZI
Rasim Özdenören/Sanatçının İktidarı Versus Siyasal İktidar / 5

ŞİİRLER

- Fatma Şengil Süzer/Meryem Hakkında / 7**
Vural Kaya/Eski Bir Eskimez Fotoğrafçının Haberi / 8
Mehmet Ayıcı/Bir Kadın Şiir Yazıyor / 9
İbrahim Yolalan/Bakmalar / 10
Ali Sali/Kuşların Ezberlediği Ayetleri Öğret / 11
Adem Turan/Mangan'a Şiirler
(Yağmurlar Altında/Şu Benim Kelt Yalnızlığım) / 13
Burak Ş. Çelik/Gergefinde İnsan Dokuyor Ölüm / 16
Emre Yılmaz/Ekmeğin Tozunda Mera, Yaylak ve Kışlaklar / 18
Halil Ünal/Meryemsizlik Yasası (Mind The Gap) / 20
Şenol Korkut/Kuzey Şerhi / 21
Eyyüp Akyüz/Tahtirevandan Birkaç Kare / 23
Kaan Eminoğlu/Susuşun Öldüren Bir Kurşun / 24
Duygu Irmak/İsmail'in Meyhanesi / 25
Mustafa Ergin Kılıç/Matruşka / 26
Kader Demirok/Anneler Annelerini Sevmez Neden / 27
Mervan Söylemez/Oyuklamalar / 29
Seher Özkök/Gece Serserisi / 30
Abdullah Enes Aydın/Hepsi Bu / 31

ÇEVİRİ SAYFALARI

Birsen Karaca/Edebiyat Çevirisi, Önemi, Niteliği ve Sorunları / 33

YAZILAR

- Nuray Alper/Vicdanımızın Kiblesi: Kudüs / 43**
Ali Galip Yener/Edebiyatın Savunulmaya İhtiyacı Var mı? / 47
Yakup Altıyaprak/Bilardo Oynayan İslamcılar / 51
Nurullah Deveci/Nedim Hakkında Polemikler / 55

AYIN SÖYLEŞİSİ

**Zeynep Arkan, Cengizhan Genç, Fatma Özkaya/
Ali Ayçil ile Şiire, Öyküye, Editörlüğe Dair / 67**

AÇIK DOSYA: GÖSTERGE YAKANLAR

- Hayriye Ünal/Sunuş: Bu Tarihi Kim Yazdı Yavrum / 83**
**Memduh Özdemir/Şerif'ten Sherif'e Muzaffer Bir Küskün:
Muzaffer Şerif Başoğlu / 88**

OKURYAZARIN NOTLARI

İbrahim Demirci/Bilgiyi Kemiren Sevgi / 94

PORTRE

Mehmet Aycı/Muzip / 96

BENİM FİMLERİM

Zelkif Yıldırım/Melancholia / 98

ÇEŞİTKENAR

Kurtuluş Kayalı'dan Beğendiği Türk Filmleri / 103

Leyla Arsal/Şiir ve Gerçeklik Üzerinden İki Söz / 103

Eyüp Tekin/Şarkî Dergisinin 6-7. Sayısı / 105

Mustafa Kemiksiz/Söyleşerek Şiire Varmak / 106

Yunus Emre Altuntaş/18. Uluslararası Sapanca Şiir Akşamları / 107

Âtîf Bedir/"Özün Sözü" Rasim Özdenören Belgeseli Galası

Kahramanmaraş'ta Yapıldı / 109

İstanbul'un Görsel Hafızası Ara Güler Hayatını Kaybetti / 110

Bahaettin Karakoç ve Ali Haydar Tuğ'a Veda / 111

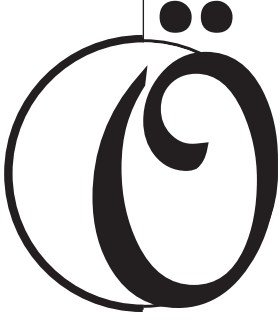
YENİ KİTAPLAR

Merve Yalçın/Afrika'ya Dair / 113

Burak Ş. Çelik/Hüseyin Tezkiresi / 114

Şeyma Kitapçı/Puşkin Yaşamı ve Sanatı / 116

Hilâl Küçük/Beyaz Geceler / 117

ÖNYAZI

Rasim Özdenören

SANATÇININ İKTİDARI VERSUS SİYASAL İKTİDAR

Siyasal iktidarın sanat ve edebiyat üzerinde baskı kurma, onu kendi amacı doğrultusunda kullanma hevesi her zaman söz konusu olmuştur. Siyasanın iktidarına kafa tutan sanatçı ise dışlanmak istenmiştir.

Bizim son 70, 80 yıllık siyasal geçmişimizde örnek bulmak zor değil. Müzikte 30lu yıllarda bir Saadettin Kaynak arabesk telakki edilerek eserleri radyo repertuarına kabul edilmemiştir. Malatyalı Fahri Kayahan'ın besteleri radyo repertuarında yer almakla birlikte, tamburunun teknesi metal olduğundan radyoya kabul edilmemiştir. Cümbüşün enstrümanlar arasında radyoda kabul görmemesi gibi... Abdullah Yüce radyo evinin kapısından bile geçirilmemiş, eserleri repertuarlarda yer almamıştır. Baki Çallıoğlu ve o dönemin onlarca ses sanatçısı, bestekârı radyoya kabul edilmemiştir. 70li yıllardan başlayarak Orhan Gencebay ne icrası ile ne besteleri ile radyolarda, televizyonlarda kendine yer bulamamıştır...

O günlerin totaliter ve tek tip siyasa ve sanat anlayışı sanatçıya geçit verememe hususunda direnmiştir.

O günlerin kamu malı ve kamuya açık biricik sesli yayın medyası olan radyonun müzik programları resmî baskıdan kurtulamamıştır. Koro ve solo icranın otantik serbest terennümüne müsaade edilmemiş, koro müziği kilise müziğine dönüştürülmüştür. 50li yıllara gelinceye kadar, şimdi halk müziği diye adlandırılan türküler, bağlama ve ince saz eşliğinde icra edilirken, o yıllardan başlayarak türküler sadece bağlama ve benzeri üflemeli vürmalî çalgılar eşliğinde icra edilmeye başlanmıştır. Halen de bu yanlış alışkanlık sürdürülmektedir. Ancak Urfa'nın sıra geceleri olarak takdim edilen müzik şöleninde gerek türküler gerekse şarkılar hem bağlama hem ince saz eşliğinde icra edildiği gibi, cümbüş de yasaklanmıyor.

Koro ve solonun kendine özgü serbest icrası halen kendine özgü otantik serbest icrasının ortamını yakalayabilmiş değil. Radyo ve televizyonun resmî eğitiminden geçen sanatçılara, tekdüze okuma marifet olarak belletildiği için o “terbiyenin” dışına çıkılamıyor. Öyle okuma marifet sayılıyor. Serbest okuma meyhane müziği olarak kabul görüyor ve küçümseniyor. Oysa Türk müziğinin asal icra tarzı şimdi meyhane müziği diye küçümsenen okuyuş tarzıdır. Şimdiki okuyuş ve icra tarzı ise 30lu yıllardan sonra tek parti ve o yılların bütün dünyada geçerli sayılan totaliter rejimlerinin ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

Edebiyat dünyasında Necip Fazıl örneği ilginçtir. Onun şiirleri 50li yıllara kadar okulların ders kitaplarında yer alırken, 50li yıllardan itibaren onun siyasal telakki tarzı ortaya çıkınca okul kitaplarından kovulmuştur. Keza bir kısım yazarlar şairler şu son yıllara gelisiye okul kitaplarında yer bulamamıştır.

Ama böyle oluyor diye özgün sanatçının eseri ademe mahkûm edilemiyor. Kapıdan kovulsa bacadan girmeyi başarıyor. Nâzım Hikmet yurt dışına çıkmak zorunda kalınca onun eserlerine de uzun yıllar kendiliğinden bir sansür uygulandı. Biz, onun kitaplarını el altından bulup okuma şansını yakalıyorduk. Cebimizde, çantamızda onun kitabıyla yakalanma kaygısını yaşayarak...

60lı yıllarda *Yön* dergisi Nâzım'ın şiirlerini yayınlamaya başlayınca şiirlerin yasaklanmadığını şaşkınlıkla fark ettik. Ama üzerimizde İmam Gazali'nin Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklandığının, Millî Kütüphane'de okuyucuya servis edilmediğinin baskısı vardı. Gene aynı bağlamda Necip Fazıl Kısakürek'in Büyük Doğusu da yasaklı yayınlar arasındaydı. Okuyucuya servis edilmiyordu. Bu yasaklar son yıllara kadar devam etti. İlginçlik şurada ki İmam Gazali'nin bazı kitapları MEB yayınları arasında basılıp dağıtılır ve okunurken, Millî Kütüphane'de Bakanlar Kurulu'nun yasak hükmü sürüyordu.

Bütün bunları niçin söylüyorum?

Siyasanın kendine göre bir iktidarı varsa ve bu iktidar sanatçı üzerinde baskı uygulayabiliyorsa, sanatçının, fikir adamının da kendine özgü bir iktidarı var bulunmaktadır. Sanat, ister edebiyat alanında, ister plastik ve görsel alanda veya ses dünyasında, eğer özgün bir kimlikle ortaya çıkmışsa, onun sesini hiçbir otorite boğmaya güç yetiremiyor.

Mahpus damlarında çürümeye terk edilen, boğulan, öldürülen sanatçılar olmuştur. Onları öldürmeye yok etmeye çalışanların adı sanı anılmıyor, anılsa da kargışlanarak anılıyor; ama özgün sanatçının sesine her zaman her dönemde kulak veriliyor.

Fatma Şengil Süzer

MERYEM HAKKINDA

Seni anlamalıyım anlatacaklarım var
Salkımsöğüt dallarından bir mağarada
Uyandım. Duymak hakkında

Deveyi çöktecek ağırlık
Bir harf bile değilken daha
Özledim. Vahiy hakkında

Gördüğümüz aynı kırmızı mı
Allah seçer
Bir serçeyi bir evi bir şehri. Meryem'i.
İyi ki
Her sefer yeniden bulunur sofrası
Sallanır sancıyla hurma ağacı
Ölseymdim. Meryem hakkında

Toprağımdan bir yorgan üstüme örtseler
Adımı kim bilse
Meryem
Asiye Sâre
Fâtımâ bilse giysem
Etekleri hışırdayan simsiyah bir elbise

Sendedir bu kıyının karşısı
Raks ederken kar tanesi yanağın kızarması
Tamlık aritmetiği, kapaksız göz açısı
Seni anlamalıyım

Vural Kaya

ESKİ BİR ESKİMEZ FOTOĞRAFÇININ HABERİ

Ara Güler'e

Çelik işçileri çay molasında
Saat işe dönecekleri zamanı gösteriyor
Yıl 1970
Saat masanın üzerinde,
Şimdi çok eskiyi gösteriyor
Masanın üstünde dirsekleri bir işçinin
Masa da masaymış ha
Sahi o meşhur fotoğraflarından biri de
Onundu ya; Cansever'in

Çelik işçileri eski bir zaman molasında
İşçiler ve vardiyalar hep acele
Acele iç acele çalış acele yaşa
Öl acele
İnsan ne acele, yıl: 1970
Ölmüş Ara Güler; gece haberleriyle
Bir olup ajansa düşmüş

Mehmet Aycı

BİR KADIN ŞİİR YAZIYOR

Diyelim bu bizim Hayriye olsun
 Yeni bir ot keşfetsin esrardan daha keskin
 Daha keyif verici şekerli kahveden
 Bir süt ılımasından ılıgın salınmasından
 Çağrışımlar yakalasin daha baş döndürücü
 Çocuk ağladığında hem şair hem anne
 Anne ağladığında hem şair hem çocuk.

Diyelim kendinden çıksın bir çocuk oluversin
 Hem de yaramazından yağız bir oğlan, öksüz
 Tuğcu romanlarından çıkıp gelesi bir şey
 Sabahlar evden işe akşamlar işten eve
 Meymenetsiz ustasının kabalığı aklında
 İçinde devridaim bir fırtına bir güneş
 İçinde devridaim bir güneş bir fırtına...

Temadi böyle bir şey babamız Âdem
 Annemiz Havva madem, dünya tenhalık
 Kurt ulumalarından uğultulu kuytulardan
 Suyun kabarmasından toprağın iştahından
 Sonradan bulunmadı ateş var kanımızda
 Nasılsa tanıyor feleği rüzgâr
 Çok seslilik hayatın kendisinden yadigâr

Bir kadın şiir yazıyor öznesi Âdem
 Erkek olup yazıyor öznesi Havva
 Tövbe estağfurullah, lâ havle...

İbrahim Yolalan

BAKMALAR

kendine baktığın yerden bakıyorum sana
imsake sığıp ağlamaya duruyor bir şaman
birden uzuyor birden kıvrılıyor sarı saçları
-hey hey ile geçse de göçüm
çadırım diri kalsın diyor

kendine baktığın yerden bakıyorum sana
kırmızı benizli Bektaşî çocukları
ilk yazda güneşe ilk çıkan
kaşağlanmamış atlara binip
cemden kaçıyorlar / şehir uzak değil

kendine baktığın yerden bakıyorum sana
dar sokaklara kişniş serpip
cezve yıkayan kadınlara gülüyorsun
kayıp düşüyor ellerinden
boyalar -makaslar-çörek otu tohumları -tak taklar

kendine baktığın yerden bakıyorum sana
abanoz sehpanın düğümlü ucunda
su tutmayan bir bardak duruyor
telaş içinde duruyor
g ö r m ü y o r s u n

Ali Sali

KUŞLARIN EZBERLEDİĞİ AYETLERİ ÖĞRET*

nerden geldi sana bu heves
 bu yıldız olmak hevesi nerden
 yükseldin semaya heves ederek
 tutunarak ezberindeki ayetlere
 bir suçsa hayatımız
 kesilmekse senin yanında olmaktan
 semaya yükselmek neden

senden değil mi eşyana sinen
 gül kokusu ıtır nöbetlerinin
 eteğini kucagını gülle dolduran
 nöbetinin değil mi yelpazesi
 senden değil mi bu rüzgâr
 bu günlük kokusu buhur yüklü
 bu rüzgâr
 bu gizli ıtır esintinin

bize de öğret nakışlar işlemeyi sesten
 kuşların ezberlediği ayetleri
 oya işlemeyi ayetlerden
 cebrail'in kanatlarına takılan
 bir nefes halinde dolaşan ayetleri

hadi semadan görücü gönder bize
 yıldızları
 yıldızların şarkılarını ve mehtabı
 olmadı toprağa yatır alnımızı
 orda okşayalım yüzünü
 sahibini takdise yetmez secdelerimiz

* **Editör notu:** Bu şiir Ali Sali'nin yakında Hece Yayınlarından çıkacak *Fatma Begüm'ün Saba Defteri* adlı kitabında yer alacaktır.

hadi bin üstüne rüzgârın
dolaş on sekiz bin âlemi
yolunu bize de düşür
ağzı tekbirli ümmî aminler kızı
bir gül de bizden kat gül destene

kırk yasin'e kanat verilir mi
gökler pazarında de bize
tacdire açılmış mütevekkil kapılar
dualar öğret bize
tacdire çıksın kokusu

Adem Turan

MANGAN'A ŞİİRLER*

Yağmurlar Altında

1.

Kısa bir yolculuktu benimki, soğuk ve dilsiz
Ve kimsesiz, bu yağmurlar altında...

Bu benim şapkam; işte gördünüz!
Şunlar da ellerim; yüzyıllar öncesinden
Ağzımda kıtlık günlerinden kalma bir acılık
Başım dik, bakışlarım kavi
Geçiyorum işte aranızdan
Şiirin gücüyle:

“Allah’a hamdolsun!”

2.

Giderdi kervan, gelmezdi kimse
Gelmezdi “*Rosaleen*” ve kardeşlerim
İçlenmezdim ben buna, yazgı der geçerdim
Geçerdim dünyadan; sağımdan, solumdan
Çınlayan zil sesleriyle:

“Allah’a hamdolsun!”

3.

Bu benim sesim, kanlı bir çığlık
Gibi uzayıp giden, ardı sıra kervanın..

* **Editör notu:** James Clarence Mangan, Türk gibi şiir yazar İrlandalı bir şair. Şiirine sıklıkla Türkleri konu eder. Dublin sokaklarında İstanbul hayali kuran bu ilginç şair hakkında Türkçedeki kaynaklar pek azdır. Bir şiirinin Türkçeye çevirisine daha önce *Hece* sayfalarında yer vermiştik. Daha sonra Adem Turan’ın Mangan şiirleri elimize ulaştı. Turan, bu proje şiir dizisinde Mangan’ın söylemiyle keşişiyor yer yer.

4.

Yapayalnız bir yolcuydum işte ben
Savrulup durdum ordan oraya; hem
Yaralı ve dilsiz, hem de kimsesiz
Bu yağmurlar altında:

"Allah'a hamdolsun!"

Şu Benim Kelt Yalnızlığım

1.

Akşam oldu ve döndüm işte
bir yankı gibi kendime; sekerek
yaralı bir ceylan gibi katran akan
sokaklardan.

Kıtlık ve sefaletle
anılacak 1840 baharı; ardı arkası
kesilmeyen bu ölümlerle ve göç
dalgalarıyla... Yazacak elbet bunu
bütün tarihçiler bir gün; ve özür
dileyecekler utançla, benim
talihsiz halkımdan.

2.

Ey İngiltere, ey ülkemi esir eden
kırmızı şeytan! Senin eserindir
derûnumdaki bu onulmaz yaralar!
"Allah, Allah bu!"

3.

Şu benim çelimsiz gövdem
Başucunda beklediğim hasta annem
Ey vehimler içinde ve
Cinnetin pençesinde
Kıvranan kederli halkım!
Mutluluk bize de
Uğrar mı bir gün?

4.

Beni ayakta tutuyor yine de yazdığım şiirler
ve Trinity Kolej'in Kitaplığı! Ve sonra
rafları arasında kaybolduğum Marsh
Kütüphanesi! Ey beni bir ahtapot
gibi saran *Kelt yalnızlığım!*
Kendi içime dönük yaşadım ben
ve yenildim her defasında, ördüğüm
kozaya hapsederken kendimi

Herkes gibi başladığım bu hayatı
sürdüremedim işte ne yazık ki
ardı arkası kesilmeyen bu ölümler
ve göç dalgaları arasında!
"Allah, Allah bu!"